

8 Δεκεμβρίου 2014
Αριθμ. Πρωτ.: 190162/60095/2014

Είδ. Επιστήμονας: Παυλίνα Κοντογεωργοπούλου

ΟΑΕΔ – Δ.Σ.
Εθνικής Αντιστάσεως 8
174 56 Άλιμος

Θέμα: Ανάκληση αποφάσεων τακτικής επιδότησης ανεργίας, εισοδηματικών ενισχύσεων και άλλων παροχών μετά την ακύρωση των απολύσεων 76 μισθωτών της επιχείρησης **** και καταλογισμός παροχών ως αχρεωστήτως καταβληθεισών

Ο Συνήγορος του Πολίτη διερευνά αναφορές που υπέβαλαν το Σωματείο Κλωθώ, μέλος του Εργατικού Κέντρου Νάουσας και ο κύριος ****, σχετικά με την ανάκληση αποφάσεων τακτικής επιδότησης ανεργίας, ειδικών εισοδηματικών ενισχύσεων και άλλων παροχών μετά την αναγνώριση της ακυρότητας των απολύσεων 76 μισθωτών της επιχείρησης **** και τον καταλογισμό παροχών ως αχρεωστήτως καταβληθεισών.

I. Ιστορικό

Στις 6.10.2004 η επιχείρηση **** διέκοψε την λειτουργία της και απέλυσε τους 76 εργαζομένους της. Οι απολυθέντες άσκησαν αγωγή ζητώντας την ακύρωση της απόλυσής τους. Μετά την απόλυση, και ενώ η δίκη βρισκόταν ακόμη σε εξέλιξη, οι 29 από αυτούς, οι οποίοι πληρούσαν τις προϋποθέσεις του ν. 3460/2006, όπως τροποποιήθηκε στη συνέχεια με το ν. 3660/2008, εντάχθηκαν με αίτησή τους στον ΟΑΕΔ στην ειδική εισοδηματική ενίσχυση ανεργίας, τους χορηγήθηκε η ενίσχυση και ασφαλισθηκαν βάσει των σχετικών διατάξεων του προγράμματος. Εργαζόμενοι οι οποίοι δεν πληρούσαν τις σχετικές προϋποθέσεις, επιδοτήθηκαν βάσει των κοινών διατάξεων με τακτική επιδότηση ανεργίας.

Επί της από 22.12.2004 αγωγής των απολυθέντων εκδόθηκε η υπ' αρ. 13/ΕΡ-ΔΙ/2008 απόφαση του Μονομελούς πρωτοδικείου Βέροιας (με ημερομηνία έκδοσης 29.2.2008), η οποία αναγνώρισε την ακυρότητα των απολύσεων και επιδίκασε μισθούς υπερημερίας και ορίστηκε προσωρινά εκτελεστή. Ο ΟΑΕΔ έλαβε αμέσως γνώση της απόφασης και εξεδόθη για τον καθένα από τους ασφαλισμένους βεβαίωση για τα ποσά που είχαν λάβει ως επιδότηση ανεργίας για το αντίστοιχο χρονικό διάστημα. Σύμφωνα με όσα αναφέρουν οι ενδιαφερόμενοι, με το με αρ. πρωτ. 1741/4.4.2008 έγγραφό του, με θέμα παρακράτηση και απόδοση στον ΟΑΕΔ επιδομάτων ανεργίας σε περίπτωση καταβολής αποδοχών υπερημερίας, το οποίο κοινοποιούσε προς τη Διοίκηση του ΟΑΕΔ και προς τη Διεύθυνση Ασφάλισης της Π.Δ/νσης Μακεδονίας, το ΚΠΑ2 Νάουσας απευθυνόταν προς την εργοδότη επιχείρηση **** και ζητούσε, ενόψει της δικαστικής αναγνώρισης της ακυρότητας της καταγγελίας, να παρακρατηθούν (κατά την καταβολή) από τους μισθούς υπερημερίας τα επιδόματα ανεργίας που είχε καταβάλει ο ΟΑΕΔ. Στο έγγραφο επισυνάπτεται κατάσταση των επιδοτηθέντων, χρονικό διάστημα και ποσά της επιδότησης. Αναφέρεται επίσης ότι θα ακολουθήσει νέα κατάσταση εργαζομένων, διότι στη συνέχεια εντάχθηκαν στην ειδική μηνιαία εισοδηματική ενίσχυση ανεργίας απολυμένων από Κλωστοϋφαντουργικές επιχειρήσεις Νάουσας και κάποιοι διέκοψαν λόγω υποβολής αίτησης συνταξιοδότησης. Ο ΟΑΕΔ δεν ανακάλεσε ούτε διέκοψε τις επιδοτήσεις. Οι ενδιαφερόμενοι μάλιστα σημειώνουν ότι ορισμένοι εξ αυτών εντάχθηκαν στην ειδική εισοδηματική ενίσχυση σε χρόνο μεταγενέστερο της ημερομηνίας έκδοσης του εγγράφου, δηλ. της 4^{ης}.4.2008.

Με την με αριθ. 1541/2011 απόφαση του Αρείου Πάγου, κρίθηκαν αμετακλήτως άκυρες οι από 06.10.2004 καταγγελίες σύμβασης εργασίας των 76 μισθωτών της. Τον Αύγουστο του 2012, ο όμιλος **** (στον οποίο ανήκει η ****) οδηγήθηκε σε πτώχευση. Αποτέλεσμα της πτώχευσης ως προς τις εν εξελίξει δίκες για την καταβολή μισθών υπερημερίας μετά την 30^η.6.2008, δηλαδή μετά το πέρας του χρονικού διαστήματος που καλυπτόταν από την προηγούμενη δικαστική απόφαση με την οποία είχαν επιδικασθεί μισθοί υπερημερίας, ήταν η διακοπή τους. Η πτωχευτική διαδικασία βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη. Οι απολυθέντες έχουν αναγγείλει τις απαιτήσεις τους εντός των προβλεπόμενων από τον Πτωχευτικό Κώδικα προθεσμιών.

Με το υπ' αριθ. πρωτ. 41372/20.05.2013 έγγραφό της η Δ/νση Ασφάλισης του ΟΑΕΔ, αναφερόμενη στην ακύρωση των απολύσεων και στην πτώχευση της επιχείρησης, καλεί την υπηρεσία να εφαρμόσει αναλογικά και κατεπειγόντως το με αριθ. πρωτ. Β149775/21.12.2009 Γεν. Έγγραφο της Δ/νσης Ασφάλισης και να ανακαλέσει τις τακτικές επιδοτήσεις ανεργίας, τις ειδικές εισοδηματικές ενισχύσεις ανεργίας και τις έκτακτες οικονομικές ενισχύσεις. Επίσης, κάλεσε την υπηρεσία να ενημερώσει την Υπηρεσία του Οργανισμού στην τοπική αρμοδιότητα της όποιας ανήκει η έδρα της πτωχεύσασας εταιρείας, αποστέλλοντας ονομαστικό πίνακα των ασφαλισμένων των οποίων θα έχουν ανακληθεί οι επιδοτήσεις, συμπεριλαμβανομένων και των ανά ατομική περίπτωση χρεών, προκειμένου η κατά τα ανωτέρω αρμόδια Υπηρεσία να τα αναζητήσει αναγγελλόμενη στην πτωχευτική διαδικασία.

Στη συνέχεια, με αφορμή ερώτημα του ΚΠΑ2 Νάουσας, με το υπ' αρ. πρωτ. 45564/31.05.2013 έγγραφο, η Δ/νση Ασφάλισης, διευκρινίζοντας τις δοθείσες οδηγίες, αναφέρει τα εξής:

«Κατά την εφαρμογή του ανωτέρω εγγράφου και σε σχέση με ανάκληση αποφάσεων τακτικής επιδότησης ανεργίας των ασφαλισμένων κατά το διάστημα από 07/10/2004 έως και την 25/10/2011 σημειώνουμε τα εξής:

Όλες οι αποφάσεις για παροχές ανεργίας που βασίζονται στις από 06/10/2004 Καταγγελίες Σύμβασης Εργασίας προσωπικού της επιχείρησης **** θα πρέπει να ανακληθούν.

Επίσης, επειδή κατά το ανωτέρω διάστημα κάποιοι από τους ασφαλισμένους εργάστηκαν σε άλλους εργοδότες και από την απασχόληση αυτή θεμελίωσαν νέα αξίωση για επιδότηση προσκομίζοντας απόλυση, η αρμόδια Υπηρεσία ΚΠΑ2 Βέροιας αλλά και κάθε άλλη Υπηρεσία του Οργανισμού, στην οποία εμπίπτει παρόμοια αρμοδιότητα, οφείλει να προχωρήσει στην ανάκληση και όλων των αποφάσεων για παροχές ανεργίας που βασίζονται στην αξίωση αυτή, εφόσον σύμφωνα με τις δικαστικές αποφάσεις (αριθ. 18/ΕΡ-ΔΙ/2011 Μονομ. Πρωτοδ. Βέροιας και αριθ.1541/2011 ΑΠ) οι από 06.10.2004 Καταγγελίες Σύμβασης Εργασίας κρίθηκαν άκυρες και κατά συνέπεια αναβίωσε η εργασιακή σχέση με την **** η οποία και παραμένει ενεργή μέχρι ο Σύνδικος Πτώχευσης χορηγήσει ατομικά τις νέες καταγγελίες σύμβασης».

Περαιτέρω, με το ίδιο έγγραφο δίδονται οδηγίες να καταλογισθούν χρέη, συνεπεία της ανάκλησης, ως εξής:

«α) το ποσό που προκύπτει από την ανάκληση των **παροχών ανεργίας που βασίζονται στις από 06.10.2004 Καταγγελίες Σύμβασης Εργασίας προσωπικού της επιχείρησης **** θα αναζητηθεί μέσω της πτωχευτικής διαδικασίας** κατά τον τρόπο που περιγράφεται στα με αριθ. πρωτ. Β149775/21.12.2009 και 41372/20.5.2013 έγγραφα της Δ/νσης Ασφάλισης,

β) το ποσό που προκύπτει από την ανάκληση των **παροχών ανεργίας, η αξίωση των οποίων βασίστηκε σε άλλη μεταγενέστερη απασχόληση τους, θα αναζητηθεί από τους ίδιους τους ασφ/νους οι οποίοι οφείλουν να το επιστρέφουν ως αχρεωστήτως καταβληθέν**, καθόσον αναβίωσε η εργασιακή σχέση με την **** [...]».

Ως νομική βάση για την ανάκληση των επιδοτήσεων και τον καταλογισμό χρέους, η Διοίκηση του ΟΑΕΔ επικαλείται αφενός, τις παρ. 3 και 4 του άρθρου 23 του ν.δ. 2961/54, σύμφωνα με τις οποίες «3. Εάν η αναγνώρισις της προς επιδότησιν αξιώσεως ή ο υπολογισμός του επιδόματος αποδεικνύεται ως **νόμω αβάσιμος**, ανακαλείται η αναγνώρισις ή ο υπολογισμός και δη αναδρομικώς. 4. Επί διακοπής, μειώσεως, ανακλήσεως ή διορθώσεως της παροχής ανεργίας ο επιδοτούμενος άνεργος **υποχρεούται να επιστρέφει τα ληφθέντα, εάν επέτυχε την εγκρισιν της παροχής δι' αναληθών δηλώσεων ή δι' αποσιωπήσεως ουσιωδών περιστατικών**» (έμφαση δική μας). Αφετέρου αναφέρεται στην υποχρέωση συμμόρφωσης της διοίκησης στις δικαστικές αποφάσεις κατά το άρθρο 95 παρ. 5 Σ.

Οι κατά τόπον αρμόδιες υπηρεσίες του ΟΑΕΔ, ακολουθώντας τις παραπάνω οδηγίες προέβησαν στις εξής ενέργειες:

α) ανακάλεσαν τις αποφάσεις τακτικής επιδότησης ανεργίας, εισοδηματικών ενισχύσεων και άλλων παροχών που αφορούσαν στους 76 μισθωτούς της επιχείρησης *****, με το σκεπτικό ότι σύμφωνα με την υπ' αριθ. 1541/2011 απόφαση του Αρείου Πάγου οι από 06.10.2004 Καταγγελίες Σύμβασης Εργασίας τους κρίθηκαν άκυρες και κατά συνέπεια αναβίωσε η εργασιακή σχέση τους με την εν λόγω επιχείρηση και ότι δεν διέθεταν την ιδιότητα του ανέργου κατά τη διάρκεια λήψης των ανωτέρω ενισχύσεων και παροχών,

β) καταλόγισαν τα ανά ατομική περίπτωση χρέη που προέκυψαν από τα ως άνω επιδόματα που είχαν καταβληθεί αχρεώστητα και

γ) αναγγέλθηκαν ως πιστωτής στην πτωχευτική διαδικασία της επιχείρησης ***** (αριθ. πρωτ. Α' αναγγελίας στο Πρωτοδικείο Αθηνών: 750/22-11- 2013 και αριθ. πρωτ. Β' αναγγελίας στο Πρωτοδικείο Αθηνών: 1098/19-12-2013), προς αναζήτηση των χρεών, τα οποία, σύμφωνα με την έγγραφη απάντηση του ΟΑΕΔ, προήλθαν από την ανάκληση των παροχών ανεργίας που είχαν θεμελιωθεί στις από 06.10.2004 Καταγγελίες Σύμβασης Εργασίας προσωπικού της επιχείρησης *****.

Κατά των αποφάσεων ανάκλησης και καταλογισμού, οι ενδιαφερόμενοι άσκησαν ενστάσεις, οι οποίες πρόκειται να συζητηθούν στην συνεδρίαση του Δ.Σ. την προσεχή Τρίτη, 9 Δεκεμβρίου.

Ο Συνήγορος του Πολίτη, επιλαμβανόμενος της υπόθεσης, θέτει υπ' όψιν σας τις παρακάτω επισημάνσεις παρακαλώντας για τις δικές σας ενέργειες:

II. Νομικό πλαίσιο: Η επίδραση της αναγνώρισης της ακυρότητας της καταγγελίας στη χορήγηση της επιδότησης ανεργίας

Όπως είναι γνωστό, η άσκηση του δικαιώματος της καταγγελίας της σύμβασης εργασίας αορίστου χρόνου εκ μέρους του εργοδότη, χωρίς την τήρηση των νομίμων προϋποθέσεων συνεπάγεται ακυρότητα της καταγγελίας. Έλλειψη νομίμων προϋποθέσεων υπάρχει σε τρεις περιπτώσεις: α. μη καταβολή της νόμιμης αποζημίωσης και χορήγηση εγγράφου καταγγελίας, β. καταγγελία που γίνεται κατά κατάχρηση δικαιώματος, γ. καταγγελία που αντίκειται σε ειδικές νομοθετικές ρυθμίσεις. Τέτοιες ειδικές ρυθμίσεις είναι και οι διατάξεις του ν. 1387/83. Όπως ρητά ορίζεται στο άρθρο 6 του ν. 1387/83, «1. Ομαδικές απολύσεις που γίνονται κατά παράβαση των διατάξεων του νόμου αυτού είναι άκυρες. 2. Στις ομαδικές απολύσεις εφαρμόζονται οι κείμενες διατάξεις, οι σχετικές με την έγκυρη λύση της εργασιακής σχέσης και την καταβλητέα αποζημίωση».

Σε περίπτωση αναγνώρισης της ακυρότητας της καταγγελίας, η σύμβαση θεωρείται ως μηδέποτε λυθείσα, ο εργοδότης που δεν αποδεχόταν την προσφορά εργασίας και δεν κατέβαλε τον μισθό είναι υπερήμερος, ο δε εργαζόμενος έχει αξίωση για την καταβολή των συμφωνημένων ή νομίμων αποδοχών και για πραγματική απασχόληση. Με τη δικαστική

αναγνώριση της ακυρότητας, η καταγγελία δεν επιφέρει το καταλυτικό της αποτέλεσμα, η σύμβαση θεωρείται ότι δεν λύθηκε ποτέ (άρθρο 5 παρ. 3 ν.3198/55) και, συνεπώς, ο εργοδότης θεωρείται υπερήμερος και οφείλει μισθούς υπερημερίας.

Σύμφωνα με την πάγια νομολογία των δικαστηρίων, αλλά και την τοποθέτηση σύσσωμης της θεωρίας του εργατικού δικαίου, η ακυρότητα της καταγγελίας είναι *σχετική υπέρ του εργαζομένου*. Μόνο ο εργαζόμενος μπορεί να την επικαλεσθεί (ΑΠ 811/2006, ΔΕΝ, 2007, 229, Δ. Ζερδελής, *Εργατικό Δίκαιο, Ατομικές Εργασιακές Σχέσεις*, Εκδ. Σάκκουλα, 2007, σ. 1216).

Στις περιπτώσεις που κατά την καταγγελία της σύμβασης εργασίας έχουν τηρηθεί οι τυπικές προϋποθέσεις του κύρους και ο απολυθείς έχει προσφύγει στα πολιτικά δικαστήρια ζητώντας την αναγνώριση της ακυρότητας της απόλυσης, έχει όμως επιδοτηθεί από τον ΟΑΕΔ, η εγκριθείσα επιδότηση **δεν καθίσταται εκ των υστέρων νόμω αβάσιμη**. Όπως έχει ήδη επισημάνει ο Συνήγορος του Πολίτη, στην Ειδική Έκθεσή του με τίτλο «Παροχές ανεργίας: δικαιώματα των ανέργων και λειτουργία των υπηρεσιών του ΟΑΕΔ» (σ. 62), «*προσεγγίζοντας το ζήτημα από τη σκοπιά του δικαίου κοινωνικής ασφάλισης, ο ασφαλιστικός κίνδυνος επέρχεται για τον ασφαλισμένο με την απόλυση, είτε αυτή είναι άκυρη είτε όχι. Η επέλευση του κινδύνου δεν μπορεί να αντιμετωπίζεται υπό την αίρεση του κύρους της καταγγελίας. Διαφορετική λύση θα οδηγούσε στο να τεθούν σε δυσμενέστερη θέση οι εργαζόμενοι που απολύονται άκυρα από αυτούς που απολύονται έγκυρα, κάτι που προφανώς δεν ανταποκρίνεται στο πνεύμα, αλλά ούτε στο γράμμα, του νόμου*». Την ίδια θέση δέχεται και η νομολογία¹.

A fortiori, η θέση σύμφωνα με την οποία η επιδότηση καθίσταται εκ των υστέρων νόμω αβάσιμη όταν ο απολυθείς άσκησε το νόμιμο δικαίωμά του για αναγνώριση της ακυρότητας της απόλυσης, οδηγεί σε δυσμενέστερη μεταχείριση εκείνου που προσέφυγε στη δικαιοσύνη ασκώντας ένα δικαίωμα το οποίο ο νόμος αναγνωρίζει (μόνο) υπέρ του, έναντι του απολυθέντος που δεν αμφισβήτησε δικαστικά το κύρος της καταγγελίας. Και για τον λόγο αυτόν, η θέση αυτή είναι εσφαλμένη.

Από πλευράς του κοινωνικοασφαλιστικού δικαίου, η αναγνώριση της ακυρότητας της καταγγελίας δεν αναιρεί αναδρομικά την επέλευση του ασφαλιστικού κινδύνου, για τον λόγο αυτό επιδότηση δεν καθίσταται εκ των υστέρων νόμω αβάσιμη και, κατά συνέπεια, δεν συντρέχει λόγος ανάκλησης των σχετικών εγκριτικών αποφάσεων.

Θεωρώντας τα παραπάνω ως αυτονόητα, ο νομοθέτης ρύθμισε με το άρθρο 31, παρ. 1, ν.δ. 2698/1953² το ζήτημα της κατανομής του οικονομικού κόστους της απόλυσης της

¹ **Ad hoc** Εφ.Θεσσαλονίκης 277/1990, *Αρμενόπουλος*, 1989, σ. 1235, ΔΕΝ, 1990, σ. 842: «Από το σύνολο των διατάξεων του ν.δ/τος 2961/1954 "Περί συστάσεως Οργανισμού Απασχολήσεως και Ασφαλίσεως Ανεργίας" και ιδίως από τις διατάξεις των άρθρων 1, 2, 20, 22 παρ. 1 εδ. α', 30 και 32 αυτού προκύπτει ότι το επίδομα ανεργίας δίνεται στον άνεργο μισθωτό προς περίθαλψή του κατά τη διάρκεια της ανεργίας του. Από τις διατάξεις αυτές δεν προκύπτει ότι για την καταβολή του επιδόματος αυτού απαιτείται η καταγγελία της συμβάσεως εργασίας να είναι έγκυρη. Αντίθετα μάλιστα από τη διάταξη της παρ. 9 του άρθρου 36 του α.ν. 1846/1951, που προστέθηκε με το άρθρο 31 του ν.δ/τος 2698/1953 και διατηρήθηκε σε ισχύ και μετά τη σύσταση του παραπάνω Οργανισμού και η οποία ρυθμίζει την τύχη του επιδόματος ανεργίας που καταβλήθηκε στον απολυθέντα μισθωτό για την περίπτωση που η απόλυσή του ακυρωθεί δικαστικώς, συνάγεται ότι αυτό χορηγείται σε κάθε περίπτωση καταγγελίας της εργασιακής σύμβασης, ανεξάρτητα αν αυτή είναι έγκυρη ή άκυρη, γιατί ο νομοθέτης, με την καθιέρωση του επιδόματος αυτού, απέβλεψε στην προστασία των μισθωτών κατά τους πρώτους μήνες μετά την απόλυσή τους. Και ο σκοπός αυτός θα ματαιωνόταν εάν προηγουμένως εξεταζόταν το έγκυρο ή μη της καταγγελίας ή ζητούνταν από τον άνεργο να περιμένει τη δικαστική αναγνώριση της ακυρότητας ή μη της καταγγελίας».

² Η ισχύς του οποίου έχει διατηρηθεί με τις διατάξεις των άρθρων 37 Ν.Δ. 2961/54, 15 παραγρ. 2 Ν. 3464/55 και 5 Ν. 549/77.

οποίας αναγνωρίστηκε η ακυρότητα, μεταξύ εργοδότη και ασφαλιστικού φορέα, χωρίς να αμφισβητείται η νομιμότητα της επιδότησης και χωρίς να προκύπτει επιβάρυνση για τον εργαζόμενο. Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή **«Εαν η καταγγελία συμβάσεως εργασίας αναγγελθείσα κατ' άρθρον 9 του Ν. 118/1945 εις ανεκλήθη ως άκυρος παρά του καταγγέλλοντος, ο εργοδότης καταβάλλων εις τον μισθωτόν τας αποδοχάς αυτού, υποχρεούται να παρακρατήσει δια λογ/σμόν του ΙΚΑ, τα παρά τούτου εις τον μισθωτόν καταβληθέντα επιδόματα ανεργίας. Ο εργοδότης δικαιούται να μη καταβάλη τους οφειλομένους μισθούς εν όσω ο μισθωτός δεν τω προσκομίζει πιστοποιητικόν του ΙΚΑ περί των υπ' αυτού εισπραχθέντων επιδομάτων ανεργίας. Ο εργοδότης παρακρατών τ' ανωτέρω επιδόματα ως εντολοδόχος και δια λογ/σμόν του ΙΚΑ οφείλει ν' αποδώση ταύτα εις αυτό εντός 15 ημερών. Εαν δεν προβή εις την παρακράτησιν ταύτην οφείλει να καταβάλη ίσον ποσόν εις το ΙΚΑ ευθυνόμενος έναντι αυτού, ως εάν είχε παρακρατήσει ταύτα. Τα εκ του ανωτέρω λόγου οφειλόμενα ποσά του εργοδότη προς το ΙΚΑ εισπράττονται κατά τα εν άρθρω 26 παρ. 6 και 27 παρ. 1 εδ. 1 του Α.Ν. 1846/51 οριζόμενα»**. Με τη διάταξη αυτή, ο ασφαλισμένος, ο οποίος έλαβε το επίδομα αναπλήρωσης του εισοδήματός του, όταν ακυρωθεί η απόλυση, λαμβάνει το υπόλοιπο των μισθών υπερημερίας που απομένει μετά την αφαίρεση του ποσού του επιδόματος, δηλαδή ό,τι θα ελάμβανε αν δεν είχε μεσολαβήσει η άκυρη απόλυση, ώστε να μην καθίσταται πλουσιότερος αδικαιολόγητα³. Ο εργοδότης καταβάλλει το σύνολο του ποσού που αντιστοιχεί στους μισθούς υπερημερίας (κατά ένα μέρος στον εργαζόμενο και κατά το λοιπό στον ΟΑΕΔ). Ο ασφαλιστικός φορέας δεν επιβαρύνεται με το ποσό που αντιστοιχεί στην κάλυψη του ασφαλιστικού κινδύνου, του οποίου την επέλευση προκάλεσε ο εργοδότης, χωρίς να τηρήσει τις τυπικές ή/και τις ουσιαστικές προϋποθέσεις της έγκυρης καταγγελίας⁴.

³ Επί του θέματος αυτού έχει διατυπωθεί και αυστηρότερη θέση έναντι του εργοδότη, από τη νομολογία των πολιτικών δικαστηρίων. Σύμφωνα με αυτήν τη θέση, *«επειδή, για τον καταλογισμό της ωφέλειας του μισθωτού, θα πρέπει αυτή να είναι πραγματική, δεν συνιστούν τέτοια καταλογιστέα ωφέλεια τα εκ μέρους του ΟΑΕΔ καταβληθέντα κατά την περίοδο της υπερημερίας του εργοδότη επιδόματα ανεργίας»* ΜΠρ Χαλκίδας 38/1996, Αρμ. 1997, σελ. 528, ΑΠ 302/84, ΝοΒ, 1985, σελ. 284, ΕφΠατρ 331/88 ΕΕργΔ 47, σελ. 702, ΜΠρ Δράμας 60/2001, καταχωρ. περίληψης στην ΝΟΜΟΣ, ούτε οι καταβαλλόμενες από τον ΟΑΕΔ, με βάση το Ν. 1172/81, δεδουλευμένες αποδοχές (ΕφΑθ 6694, 6869, 7302/91 ΕΛΛΔνη 34 σελ. 142) ούτε οι άλλες ασφαλιστικές παροχές αναπλήρωσης εισοδήματος (σύνταξη γήρατος, ΑΠ 150/84, ΕΕργΔ, 1984, σελ. 258 ή και αναπηρίας, ΑΠ 302/84) Το επίδομα ανεργίας θεωρείται από τη νομολογία *«παροχή άσχετη με τη χρησιμοποίηση του ελεύθερου χρόνου του μισθωτού λόγω υπερημερίας του εργοδότη»*, η οποία *«δεν τελεί σε αιτιώδη συνάφεια με αυτή»* ΕφΑθ 274/1998, ΔΕΕ, 1998, σελ. 1251, και τις εκεί αναφερόμενες, ΕφΑθ 414/1970 ΔΕΝ, 27, σελ. 91, ΕφΑθ 1440/1987, ΕΛΛΔνη, 29, σελ. 530, με ρητή αναφορά στη διάταξη του άρθρου 31 Ν.Δ. 2698/1953, Εφ. Πατρών 331/1988 ΕΕργΔ 47, σελ. 700. Βλ. και Εφ. Θεσσαλονίκης, 1255/1992, Αρμ. 1992, σελ. 621, ΔΕΝ, 1993, σελ. 242, ΕΕργΔ, 1993, σελ. 885, Μ.Πρωτ.Πειρ., 1600/2006, καταχωρ. στην ΝΟΜΟΣ.

⁴ Στην κατεύθυνση της αποσύνδεσης της επιδότησης ανεργίας από το κύρος της καταγγελίας συνηγορεί και η κατάργηση της διάταξης του άρθρου 7 του ν. 3464/1955, με την οποία είχε συμπληρωθεί η παραγρ. 1 του άρθρου 27 του Ν.Δ. 2961/54, σχετικά με την έναρξη της επιδότησης ανεργίας. Σύμφωνα με τη διάταξη **αυτή όπως ίσχυε πριν την κατάργησή της** από την παρ. 4 του άρθρου 7 του ν. 1545/1985 *«εάν έχει εγερθεί εκ μέρους του μισθωτού αγωγή περί του κύρους της γενομένης καταγγελίας της συμβάσεως εργασίας, η προθεσμία [σ.σ. για την υποβολή αιτήματος επιδότησης] άρχεται από της επομένης της ημερομηνίας αφής κατέστη τελεσίδικος η επί της αγωγής ταύτης δικαστική απόφασις»*. Η διάταξη αυτή καταργήθηκε με την αντικατάσταση της διάταξης του άρθρου 27 παρ. 1 του Ν.Δ. 2961/54 από την παρ. 4 του άρθ. 7 του Ν. 1545/1985, ως εξής: *«1. Για να επιδοτηθεί ο άνεργος πρέπει να εμφανιστεί ο ίδιος στην υπηρεσία του ΟΑΕΔ της κατοικίας του ή του τόπου της τελευταίας απασχόλησής του και να υποβάλει αίτηση για επιδότηση μέσα σε 60 ημέρες από τη λύση της σχέσης εργασίας»*. Συνεπώς, αναστολή της λήψης απόφασης περί επιδότησης ή αναστολή καταβολής της ήδη εγκριθείσας επιδότησης κατά τη διάρκεια της εκκρεμοδικίας για το κύρος της απόλυσης δεν βρίσκει κανένα έρεισμα στο νόμο.

III. Επισημάνσεις

Από την εφαρμογή των παραπάνω κανόνων δικαίου στην προκειμένη περίπτωση προκύπτουν τα εξής:

A. Η ανάκληση των αποφάσεων επιδότησης, οι οποίες βασίσθηκαν στις απολύσεις που ακυρώθηκαν στη συνέχεια με την αμετάκλητη απόφαση του Αρείου Πάγου (Α.Π. 1541/2011), είναι εσφαλμένη. Πράγματι, η αναγνώριση της αξίωσης προς επιδότηση δεν απεδείχθη ως **νόμω αβάσιμος**, ώστε να ανακληθεί -και μάλιστα αναδρομικά- η επιδότηση και συνεπώς δεν υφίστανται οι προϋποθέσεις εφαρμογής της παρ. 3 του άρθρου 23 του ν.δ. 2961/1954.

Όσον αφορά ειδικότερα την ανάκληση των ειδικών εισοδηματικών ενισχύσεων, η οποία έχει ως αποτέλεσμα και την ακύρωση του χρόνου ασφάλισης που βασίσθηκε σε αυτές, για το χρονικό διάστημα που δεν έχει οριστικοποιηθεί η ασφάλισή τους από το ΙΚΑ (βάσει του χρόνου που τους οφείλονται μισθοί υπερημερίας), σημειώνεται ότι κατά την υπαγωγή τους στο πρόγραμμα πληρούσαν όλες τις νόμιμες προϋποθέσεις, η δε μεταγενέστερη αναγνώριση της ακυρότητας δεν ανατρέπει αναδρομικά την νομιμότητα των αποφάσεων υπαγωγής. Συνεπώς, δεν συντρέχει λόγος *ex tunc* ανάκλησης των νομίμων αυτών αποφάσεων.

Η δικαστική αναγνώριση της ακυρότητας της καταγγελίας των συμβάσεων, δεν ανατρέπει την νομιμότητα των αποφάσεων έγκρισης της επιδότησης από τον ΟΑΕΔ, και συνεπώς δεν υπάρχει λόγος ανάκλησής τους. Επιβάλλει στον εργοδότη να καταβάλει μισθούς υπερημερίας παρακρατώντας το ποσό που καταβλήθηκε στους απολυόμενους για το αντίστοιχο της υπερημερίας χρονικό διάστημα επιδότησης και να το αποδώσει στον ΟΑΕΔ, σύμφωνα με το άρθρο 31 παρ. 1 του ν.δ. 2698/1953. ***Μόνος υπεύθυνος έναντι του ΟΑΕΔ για την καταβολή του ποσού που αντιστοιχεί στις παροχές ανεργίας είναι ο εργοδότης***, η δε είσπραξη του ποσού από τον ΟΑΕΔ πραγματοποιείται βάσει των διατάξεων περί αναγκαστικής είσπραξης οφειλών του ΚΕΔΕ.

Ο νόμος ρυθμίζει ειδικά τις συνέπειες της αναγνώρισης της ακυρότητας της απόλυσης στο άρθρο 31 παρ. 1 του ν.δ. 2698/1953, κατά τα ανωτέρω αναλυτικά αναφερόμενα. Η τελευταία αυτή διάταξη θα πρέπει να εφαρμοσθεί πλήρως, τόσο ως προς την καταβολή των ειδικών εισοδηματικών ενισχύσεων, όσο και ως προς την καταβολή των τακτικών επιδοτήσεων ανεργίας. Δεδομένου ότι αφενός, οι απολυθέντες έχουν αναγγείλει τις απαιτήσεις τους για τους οφειλόμενους από την πτωχεύσασα επιχείρηση μισθούς υπερημερίας, αφετέρου, ο ΟΑΕΔ αναγγέλθηκε επίσης ως πιστωτής για τα καταβληθέντα επιδόματα, όλες οι αναγγελθείσες πιστώσεις θα πρέπει να ικανοποιηθούν από την πτωχευτική περιουσία.

Περαιτέρω, δεν συντρέχει λόγος ανάκλησης και μάλιστα αναδρομικώς των άλλων οικονομικών ενισχύσεων που χορηγήθηκαν αφού ελέγχθηκε ότι οι ενδιαφερόμενοι πληρούσαν τις εκ του νόμου προϋποθέσεις. Η διαφορά σε σχέση με την τακτική επιδότηση ανεργίας και την ειδική εισοδηματική ενίσχυση των νόμων 3460/2006 και 3660/2008 είναι ότι τα ποσά αυτά δεν μπορούν να αναζητηθούν από τον πρώην εργοδότη, βάσει της διάταξης του άρθρου 31 του ν.δ. 2698/53, επειδή δεν καταβλήθηκαν ως ασφαλιστική παροχή προς (μερική) αποκατάσταση του εισοδήματος που στερήθηκε ο μισθωτός λόγω της απόλυσης, αλλά είχαν χαρακτήρα κοινωνικής παροχής που χορηγήθηκε με εισοδηματικά κριτήρια.

Τέλος, όσον αφορά τα επιδόματα ανεργίας που κατεβλήθησαν σε απολυθέντες από την ****, εργάστηκαν σε άλλες επιχειρήσεις και επιδοτήθηκαν (και) βάσει του χρόνου ασφάλισης που διένυσαν στις επιχειρήσεις αυτές, πρέπει να σημειωθούν τα εξής:

Αφενός, οι ασφαλισμένοι αυτοί θεμελίωσαν εκ νέου δικαίωμα επιδότησης με βάση την νέα τους απασχόληση, αφετέρου, διατύπωσαν, σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στην

αναφορά, με τέτοιο τρόπο τα αγωγικά τους αιτήματα, ώστε να αφαιρεθούν τα ποσά που προήλθαν από ημερομίσθια σε άλλους εργοδότες και να μην διεκδικούν ποσά από δύο διαφορετικές πηγές. Η ανάκληση των αποφάσεων επιδότησης για τους ασφαλισμένους αυτούς, είναι νόμω αβάσιμη και ενόψει της θεμελίωσης του δικαιώματός τους κατά τα ανωτέρω.

Β. Ο καταλογισμός χρέους σε επιδοτηθέντα άνεργο μετά την αναγνώριση της ακυρότητας της απόλυσής του είναι αντίθετος και με τη διάταξη του άρθρου 23 παρ. 4 του ν.δ. 2961/1954.

Πρώτον, η διάταξη αυτή προϋποθέτει ότι έχουν καταβληθεί επιδόματα αχρεωστήτως, δηλαδή χωρίς να συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις, πράγμα το οποίο δεν συμβαίνει στην περίπτωση των επιδοτηθέντων ανέργων, οι οποίοι επέτυχαν μετά από προσφυγή στα δικαστήρια να αναγνωρισθεί η ακυρότητα της απόλυσής τους. Οι παροχές δεν καθίστανται εκ των υστέρων αχρεωστήτως καταβληθείσες, πολλώ μάλλον που οι αποφάσεις βάσει των οποίων χορηγήθηκαν ήσαν νόμιμες.

Δεύτερον, κατά την προαναφερθείσα διάταξη, καταλογισμός γίνεται μόνον όταν ο άνεργος επέτυχε την έγκριση της παροχής δι' αναληθών δηλώσεων ή δι' αποσιωπήσεως ουσιωδών περιστατικών. Το στοιχείο αυτό επίσης δεν συντρέχει στην προκειμένη περίπτωση. Οι ενδιαφερόμενοι σε καμία περίπτωση δεν προσπάθησαν να παραπλανήσουν την υπηρεσία προκειμένου να επιδοτηθούν. Άσκησαν νόμιμα δικαιώματά τους, τόσο στην επιδότηση, όσο και στην επιδίωξη παροχής έννομης προστασίας από τα πολιτικά δικαστήρια, καταθέτοντας τις αγωγές τους ώστε να αναγνωρισθεί η ακυρότητα των απολύσεών τους. Θα ήταν λοιπόν ευθέως αντίθετο τόσο στη διάταξη του άρθρου 23 παρ. 4 του ν.δ. 2961/54, όσο και στο συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα παροχής έννομης προστασίας (άρθρο 20 Σ), να προβάλλεται η διάταξη αυτή ως νομική βάση του καταλογισμού.

Τέλος, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 31 του ν.δ. 2698/1953, η υποχρέωση απόδοσης του ποσού που αντιστοιχεί στα καταβληθέντα επιδόματα ανεργίας βαρύνει τον εργοδότη και όχι τον επιδοτηθέντα άνεργο. Ο εργοδότης μπορεί να απαιτήσει από τον εργαζόμενο την υποβολή βεβαίωσης του ΟΑΕΔ σχετικά με το ποσό των καταβληθέντων από τον Οργανισμό επιδομάτων ανεργίας, προκειμένου να παρακρατήσει το ποσό αυτό από τους μισθούς υπερημερίας. Η διάταξη όμως είναι σαφής ως προς το ότι η υποχρέωση απόδοσης βαρύνει τον εργοδότη και όχι τον ακύρως απολυθέντα μισθωτό. Συνεπώς, και βάσει της διάταξης αυτής, ο καταλογισμός εις βάρος του απολυθέντος είναι νόμω αβάσιμος, αφού η σχετική αξίωση του ΟΑΕΔ στρέφεται κατά του εργοδότη και όχι κατά του επιδοτηθέντος ανέργου.

Γ. Αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης

Και αν ακόμη ήθελε θεωρηθεί ότι η αναγνώριση της ακυρότητας της απόλυσης καθιστά την επιδότηση νόμω αβάσιμη, αντίκειται στην αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του διοικουμένου να ανακαλείται αναδρομικά διοικητική πράξη από την οποία απορρέουν δικαιώματα για τον ασφαλισμένο. Όλες οι υπηρεσίες του ΟΑΕΔ (ΚΠΑ2 Νάουσας, Π.Δ. Μακεδονίας και Διοίκηση) είχαν λάβει γνώση της δίκης για την αναγνώριση της ακυρότητας της απόλυσης και της προσωρινά εκτελεστής απόφασης του Πρωτοδικείου Βέροιας, με την οποία έγινε δεκτή η αγωγή. Ωστόσο, δεν προέβησαν στην διακοπή της επιδότησης ούτε στην ανάκληση των αποφάσεων επιδότησης και ένταξης στην ειδική εισοδηματική ενίσχυση το 2008, δημιουργώντας έτσι στους ασφαλισμένους την εύλογη πεποίθηση ότι οι επιδοτήσεις είχαν εγκριθεί σύννομα. Την πεποίθηση αυτή η διοίκηση ενίσχυσε έτι περαιτέρω, εγκρίνοντας την ένταξη και άλλων απολυθέντων που πληρούσαν τις προϋποθέσεις στην ειδική εισοδηματική ενίσχυση ενώ είχε πλήρη γνώση της προσωρινά εκτελεστής απόφασης του Πρωτοδικείου Βέροιας.

Η αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης αποκλείει την ανάκληση ευμενούς

διοικητικής πράξης από την οποία απέρρευσαν δικαιώματα για τον καλόπιστο διοικούμενο, και αν ακόμη αυτή ήθελε κριθεί παράνομη, μετά την παρέλευση μεγάλου χρονικού διαστήματος. Εν προκειμένω, οι ασφαλισμένοι τελούσαν σε καλή πίστη όσον αφορά την νομιμότητα της έγκρισης της επιδοτήσεως, αλλά και της συνέχισής της, τόσο πριν, όσο και μετά την έκδοση των δικαστικών αποφάσεων (Πρωτοδικείου, Εφετείου και Αρείου Πάγου). Ο ΟΑΕΔ δεν μπορεί να ανακαλέσει τις σχετικές αποφάσεις και μάλιστα σε χρόνο που υπερβαίνει την πενταετία από την έκδοσή τους. Η ανάκληση αυτή θα έχει σοβαρότατες δυσμενείς συνέπειες για τους ενδιαφερόμενους, οι οποίοι θεμελίωσαν, βάσει του χρόνου ασφάλισης της εισοδηματικής ενίσχυσης, συνταξιοδοτικά δικαιώματα και συνταξιοδοτήθηκαν, αφού θα ανατραπεί η βάση της συνταξιοδότησής τους και θα αναγκασθούν να επιστρέψουν τις καταβληθείσες συντάξεις, σε περίπτωση που ο ΟΑΕΔ εμμείνει στην ανάκληση των σχετικών αποφάσεων ένταξης. Επίσης, οι επιδοτηθέντες με τακτική επιδότηση ανεργίας, ενώ δεν είχαν κανένα δόλο ως προς την είσπραξη των επιδομάτων και αντίθετα προς τη ρητή διάταξη του άρθρου 23 παρ. 4 του ν.δ. 2691/1954, θα αναγκασθούν να επιστρέψουν ποσά, τα οποία κατανάλωσαν για την επιβίωσή τους σε χρονικά διαστήματα κατά τα οποία ήταν πράγματι άνεργοι, με πλήρη ανατροπή της –όποιας- παρούσας οικονομικής τους ισορροπίας.

*

* *

Ενόψει των παραπάνω, θεωρούμε ότι οι αποφάσεις έγκρισης των τακτικών επιδοτήσεων ανεργίας και ένταξης στην ειδική εισοδηματική ενίσχυση ήταν και παρέμειναν, και μετά την έκδοση των δικαστικών αποφάσεων με τις οποίες αναγνωρίσθηκε η ακυρότητα των απολύσεων, νόμιμες και δεν θα πρέπει να ανακληθούν. Περαιτέρω, από τα επικαλούμενα από τους ενδιαφερόμενους στοιχεία προκύπτει ότι οι επιδοτηθέντες ήταν καλόπιστοι και συνεπώς ο καταλογισμός ποσών εις βάρος τους είναι αντίθετος και στο άρθρο 23 παρ. 4 του ν.δ. 2691/54. Τέλος, και αν ακόμη ήθελε θεωρηθεί ότι οι σχετικές αποφάσεις έπρεπε να ανακληθούν μετά την αναγνώριση της ακυρότητας των απολύσεων με την απόφαση του Πρωτοδικείου Βέροιας του 2008, αντίκειται ευθέως στην αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης η ανάκλησή τους πλέον της πενταετίας μετά την έκδοσή τους και ενώ οι καλόπιστοι ασφαλισμένοι θα υποστούν σοβαρότατες συνέπειες.

Παρακαλούμε να λάβετε υπ' όψιν τις επισημάνσεις και προτάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων σας και να μας ενημερώσετε για το ζήτημα, κοινοποιώντας μας την σχετική σας απόφαση μόλις αυτή εκδοθεί.

Εν αναμονή της απάντησής σας, σας ευχαριστούμε εκ των προτέρων για την προσοχή σας και παραμένουμε στη διάθεσή σας για κάθε διευκρίνιση.

Με εκτίμηση

Χρήστος Α. Ιωάννου
Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη

Κοινοποίηση:

ΟΑΕΔ – ΚΠΑ2 Νάουσας
Χρ. Λαναρά 17
592 00 Νάουσα

Εργατοϋπαλληλικό Κέντρο Νάουσας
Σωματείο ΚΛΩΘΩ
Χρ. Λαναρά 56
592 00 Νάουσα

Κύριο ****